

OSSENKOP

Voor de ossenkoppen

Het slachten van vee als ambacht is een mooi werk. Niet om het doden, in tegendeel, dat speelt geen rol, maar wel om de handelingen die hieruit voortvloeien. Het is een natuurlijk wezen dat bewerkt moet worden en iedere slager, die liefde voor zijn vak heeft, zal trachten, dit kostbaar object op de juiste manier van huid en organen te ontdoen daarbij rekening houdend dat niets geweld wordt aangedaan, dus ook de natuurlijke hechtingen en scheidingen worden gevolgd. Hij is als een chirurg, die op vakkundige wijze en met vaardige hand zijn mes hanteert!

J. Meyer en Z. van der Zwaag in: drs. J.W. Baretta e.a. (red.), *Handboek voor de slager*, 1955

Als het enige waarop je je kunt baseren een groot, levend beest op een koude ochtend op de veemarkt is, bij wie de damp tijdens het uitademen uit de neusgaten komt, dan moet je weten dat je je hand op de kossem moet leggen om te controleren of het vlees droog is, dat je bij iedere stap van het dier moet opletten of het niet hinkt, of het vlees bij de hals terugveert als je er met je vinger op drukt en dat je als dat niet zo is op je eigen inzicht moet vertrouwen, ook als de veehandelaar met glimmende rode wangen, een portefeuille vol honderdjes en een flesje brandewijn in zijn binnenzak zegt dat het een topdier is, niks mis mee, vertrouw op mijn ervaring, jong, ik heb je opa nog gekend. En voordat je in één oogopslag kunt zien of je een vlees- of een spekvarken voor je hebt moet je er toch eerst honderden hebben bevoeld en opgemeten; maar de jonge Rensing had voor deze dingen een natuurlijke aanleg, misschien vanwege de van kop en poten ontdane runderrompen die hij al in zijn vroegste herinnering op de burrie door de slachtruimte duwde totdat hij voor straf naar boven moest. Met een enkele blik kon hij een gezond dier van een ziek dier onderscheiden, een goede snede van een slechte, mals van taai, jong van oud. En zo kon het dat hij in het laatste

jaar van de Slagersvakschool op een markttag bij de achteringang van de slachtruimte stond toen zijn vader het aangeschafte rund uit de aanhanger laadde, en zodra hij het dier zag zei: 'Die is nat.'

Zijn vader reageerde niet, leidde het dier door de dubbele deur de betegelde slachtruimte in.

'Zeiknat,' zei hij.

Zijn vader bond het dier aan de ring in de wand en klopte op de nek om het te kalmeren. Hij liep naar het kleedingrek en trok een witte jas aan. Rensing deed hetzelfde.

'Welnee,' zei zijn vader, terwijl hij de jas dichtknoopte. 'Kijk maar.' Hij drukte met zijn vingers in de vlezige borst; ze lieten geen indruk achter.

Het dier volgde de twee mannen met haar ogen. Ze zag hoe de ene witte rubberlaarzen aantrok en het penapparaat uit de stellingkast haalde, en ze voelde de kalmerende hand die de andere op haar snuit legde. Ze liepen om haar heen, die mannen, deden hun best om haar niet aan te kijken. Een van hen begon te fluiten.

Ze snoof onrustig. Een apparaat veroorzaakte een brommend geluid. Het was schemerig en glad, het rook hier onbekend, heel anders dan in de zachte warmte, de geur van rottend stro en aarde waar ze zo van hield.

De ene man ging een eindje van haar vandaan staan; de andere stond recht voor haar. Ze voelde dat hij met zijn vinger een lijn trok vanaf de stomp van haar linkerhoorn naar haar rechteroog, toen van de stomp van haar rechterhoorn naar haar linkeroog. Op het snijpunt van die twee lijnen plaatste hij een koud, hard apparaat op haar huid. Ze hoorde een geluid, eerst zacht, daarna harder, ten slotte oorverdovend. Toen hoorde ze niks meer.

Ze merkte niet dat de andere man een lus om haar achterpoot sloeg en een lier in werking stelde die haar langzaam van de grond hees. Ze merkte ook niet dat er een grote teil onder haar werd neergezet en dat haar keel werd doorgesneden zodat ze leegbloedde.

Haar hart klopte door, en bij iedere slag kwam er een guts bloed uit haar slagader, maar de gutsen werden kleiner, haar hart klopte steeds zachter en op zeker moment sloeg het voor het laatst.

Nu hing ze aan haar linkerachterpoot aan het plafond, onthoofd en uitgebeend.

‘Als ’t niet waar is,’ zei Rensing senior ademloos. ‘Drijfnat.’

‘Zei ik toch,’ antwoordde zijn zoon.

‘Hoe wist je dat dan?’ vroeg zijn vader.

Er kwam geen antwoord.

Rensing senior wist dat zijn zoon bepaalde kwaliteiten had die de zijne ver overtroffen, maar terwijl hij de tong uit het strottenhoofd sneed voelde hij onrust opwellen over de talenten waar het zijn zoon aan ontbrak en daarmee, eerlijk is eerlijk, ook de angst dat zijn winkel na zijn dood te gronde zou gaan. Rensing senior had niet alleen een zoon maar ook een dochter – de winkel – en hij moest een manier vinden om de ongemakkelijke verhouding tussen zijn nageslacht te beslechten.

Het klinkt misschien flauw om te zeggen dat het goed begon, maar dat was wel zo. Want de jonge Rensing, die eenentwintigjarige slagerszoon, was de beste leerling die meneer Tjalling, docent Slacht en Vleesverwerking, ooit door de gangen van de Leeuwarder Slagersvakschool had zien lopen. Die stille, afzijdige jongen met een Gronings accent tussen Friese reuzen, die zijn messenset met evenveel zorg omkleedde als zijn medeleerlingen hun pik, had dan misschien een paar zwakke plekken waar je niet omheen kon, maar zodra je hem losliet op een slachtdier – ontstónden er dingen. Meneer Tjalling was geen dromer, nooit geweest ook, hij was een zware man met zeemansbenen, maar als die jongen in de weer was met het staal, als hij feilloos de dikke zeen van het schaambeem en de vliezen van de bijkogel verwijderde, dan wist je dat je iets bijzonders zag.

Op de examenvergadering vocht hij met De Vries van boekhouden, Zwezerijnen van handelskennis, Rüngelohr van Promotie en Etaleren. Hij zei dat die jongen anders was dan de anderen, dat ze hem een kans moesten geven, dat hij persoonlijk voor hem instond. Die anderen gaven niet om uitblinkers, die hechtten eraan dat de leerlingen

die ze afleverden over een allround geheel van competenties beschikten. Tjalling praatte net zo lang op ze in tot ze zwichtten, niet omdat hij ze overtuigde maar omdat ze naar huis wilden, want wat deed het er uiteindelijk ook toe, die jongen had genoeg warenkennis om niemand te vergiftigen en tja, als zijn zaak failliet zou gaan, dan moest dat maar; dus streepten ze de drie, vierehalf, vijf die ze op de voorlopige cijferlijst hadden gezet door en vervingen hem door een zes min, en Rüngelohr zette met zijn groene inkt wel vijf minnetjes achter de zes om te laten zien dat het, wat hem betreft, écht kantje boord was geweest.

De diploma-uitreiking vond plaats op een donderdag in mei, een werkdag, waardoor Rensing's ouders er niet bij konden zijn. Toen zijn naam werd geroepen en hij naar voren liep, klonk er beleefd applaus. Hij nam het diploma in ontvangst en de docenten schudden hem vormelijk de hand; alleen meneer Tjalling kneep kort zijn ogen dicht en fluisterde 'Gefeliciteerd'.

Met zijn medeleerlingen had Rensing nooit veel contact gehad. Degenen die uit de stad kwamen – Groningen, Leeuwarden, Heerenveen – leken in een andere wereld te leven dan hij. En bij degenen die net als hij waren, zonen van vaders met dorpslagerijen die ze op een kwade dag – de sterfdag van de vader – zouden overnemen, hield hij zichzelf voor dat het kwam doordat ze flinke afstanden moesten afleggen, met de bus of de brommer of de fiets, zodat ze weinig tijd overhielden om vriendschappen te onderhouden. Maar eigenlijk wist hij dat dat onzin was. Onderling knoopten ze immers wel vriendschappen aan. Het kwam erop neer dat hij op zijn klasgenoten neerkeek – omdat ze zichzelf geen slaggers maar middenstanders